

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

A Debreceni Protestáns Lap
könyvnyomdája Debrecen,
Nyomtató-utca 9. sz. A hova a
lap szétküldésére vonatkozó fel-
szólamlások küldendők. Minden-
nemű nyomdai munkákat felvál-
lakunk és jutányos áron végeztünk.

Megjelen hetenként egyszer szombaton, másfél 1^oon.
Előfizetési ár: egész évre 12 korona, félévre 6 korona.
Hirdetések jutányos áron közöltnék.
Egyes szám ára 30 fillér.

A szerkesztőség és kiadóhivatal
Debrecen, Nyomtató-utca 9. sz.
A hova a lap szellemi és anyagi
ügyeire vonatkozó összes közle-
mények, kéziratok, előfizetési
és hirdetési díjak küldendők.

Aratáskor.

Nagy vagy Te Istenem minden dolgaiban. Ha lelkem imádni próbál, alázattal érzem,
hogy :

*. . . ha a napfénybe
Mártanám is ecsetem' :
Felséges voltodnak
Árnyékát sem festhetem.*

A merre csodáló szemeim tekintenek, mindenütt a Te dicsőséged mutatja ég és föld.
Ott állsz a mezőn ; ott vagy a napnak tündöklésiben ; sugaraiból szősz aranyszín ruhát
az ért gabona főre. A föld ékes mezében néz Reád s mosolyogva áldja nagy jóságodat, s mi,
akikért ily széppé lett a föld, kikért a rónán dús kalászt növelsz, dicséretedben szegények va-
gyunk. Pedig ki kéri nagy kegyelmedet, ki kéri nálunk többször Istenünk ?

Hozzád megyünk most is áldások Atyja, hogy segedelmedet kérjük, midőn mezőnkön a
munka vár reánk, légy velünk és tartsd meg az áldást mit a föld hozott. Parancsolj a rettegető
felhőknek, hogy mutassanak derült szép eget, hogy legyen nyugodt a mezők munkája s áldott
a rend a kaszás lábnyomán.

Gerjeszd hálára sziveinket, hogy Neked kegyelmedért áldozni kész legyen. S emeld
lelkeinket mennybe a földiekről, hogy ezeket úgy nézzük mint ideig valókat ; s szerezzünk rajta
a szeretet által égi kincseket, melyek meg nem avulnak.

Körözsladány.

TÓTH JÓZSEF.

Vergődés.

Valóságos vergődés az az állapot, a melyben most vagyunk. Autonomiánk árán úgy rendezkedtünk be, hogy nagy szolgálatainkért cserében, de meg a vallásegyenlőség elvének alapján kiadásaink fedezésére igénybe vegyük az államsegélyt.

Az állam, hogy ellenállásunkat leszerelje, de mondjuk igazaink belátásából, mindjárt az 1868-ban ajánlotta is jóakarátát. Azóta mi e segélybe bizva mind több-több terhet vettünk magunkra és most úgy vagyunk, hogy az állam támogatása nélkül alig vagyunk képesek megállani.

Magunk is beláttuk ugyan, hogy nem igényeink leszorításával, hanem legalább némi szükségleteink kielégítésével állhatjuk meg a versenyt, a melybe sodortattunk.

Nem is lehetett elnézni tovább iskoláink, tanítóink, tanáraink és lelkészeink nyomorát.

Jogunk is volt az államsegélyhez, a szükség is hajtott: nem csuda hát ha végre is ez utra térünk, a melyen most tehetetlenül vergődünk.

Igen, mert az állam, mely kezdetben olyan előzékeny volt, lassan-lassan mind hidegebbé és tartózkodóvá vált velünk szemben.

Hozzászoktatott e veszedelmes méreghez, mesterségesen is fejlesztette igényeinket s most minden újabb államsegély, régi jogos kérelmünk valahára való bételjesedése újabb jogfosztást von maga után s a mi sokkal nehezebb, valóságos lealázó szolgálatot követel tőlünk.

Ime megadták az adócsökkentési államsegélyt, nemcsak azért, hogy nagy birtokosaink és többi hiveink egyházi terhei apasztassanak, hanem azért is, hogy kis egyházaink után nagy egyházaink is állami függésbe hozassanak.

Szó van a kongrua rendezéséről és a lelkészi fizetések, korpótlékok megadásáról kiegészítéséről.

Az ár azonban, a mit kínálnak érte a kath. autonómia, vagy helyesebben mondva, belenyugodt abba, hogy az állam vagyona a róm. kath. felekezet részére kiszolgáltassék.

Egy milliárd korona értékű vagyont, mely az államnak utolsó tartalékát képezi.

Türhetetlen dolgok ezek s itt az ideje az ellenállást a legszélesebb néprétegek bevonásával szervezni és megkezdeni.

Egyébként is megalázó az a mód, mely szerint az állam, a kormány párt akarátját esetl-eresre reánk kényszerítheti. Az a mód is

p. u. mely szerint állami hivatalnokok, méltóságosok a most folyó püspök választási mozgalmakban is szereplnek mindenki előtt világossá teheti a helyzetet, a mibe jutottunk.

Államtitkárok, főispánok, házelnök csodálatosan mind azon jelölt mellett foglalnak állást, kinek mig egyfelől politikai tájékozottsága sok kívánivalót hagy fenn, másfelől közre jutott nyilatkozatai az Apponyi iránti tulzó rajongásról tesznek bizonyosságot. A többi jelöltek, vagy akár más jelöltek mellett se Tóth János államtitkár, se Mezössy se Falusi se a többi honboldogító új magyarok és a nagy államfelfordulással hivatalba jutott homo novusok nem buzgólkodnak. Mesés szerelmüket egyedül annak tartják fent, a ki a helyzet szerint köztünk is mint a kormány bizalma szerepel s a kit jogelődje is éppen ezen a nyomon ajánl.

Szatmárban bizonyos tiltakozás hangzott el e tények ellenében. Nem akarjuk a tiltakozók jóhiszeműségét kétségbe vonni annyit azonban kikell jelentenünk, hogy erre az értekezletre a debreceni jelölés után és a Kiss Albert ajánló levele után nem lett volna szükség. Szabadjon azért ez értekezlet összehívását a szokott kortes apparátusnak tekinteni és minősíteni és minden támadások ellenében hangsúlyozni, hogy lapunk nem személyes politikát és érdeket szolgál s nem is törődik egyénileg a koalíciós urak személyiségével s nem is kívánjuk azt érinteni. Mi elvi alapon állunk és az elvünk az, hogy a mostani körülmények között a kormány intencióit szolgálni, óhajításának elébe menni, akármily tekintetek kötnének is, ref. papra erkölcsi lehetetlenség s a kormánytól függésben álló püspököt választani valóságos árulás.

A második babiloni fogság idejét éli egyházunk. Az állami támogatás folytán erőnket bénító kötelek mind szorosabbá szorosabbá fűződnek körülünk. Most nekünk minden erőnket össze kell szedni, hogy rendelkezési szabadságunkat megőrizhessük és a nagy nyomásoknak ellene állhassunk. Ezért kell mindazon püspökjelölteket elejtenünk, a kiktől e tekintetben semmi megtámazkodást és erőt nem remélhetünk.

E nyomás a lefolyt konventen is érezhető volt. Minden jogos követelésünk káplántartási kongrua, adócsökkentés tekintetében az állam részéről merev visszautasításban részesültek.

A mi életünk lent az autonómia látszatával és a kétségbeesett szenvedésével és a nyomor takagatásával, oda fönt pedig s tényleg a behódolással és a behódolás kikényszerítésével, valóságos vergődés.

De még ilyen nehéz helyzetben, ilyen álla-

potra is kell elég erőnek lenni arra, hogy ne önként adjuk átál várainkat a mindenható kormány részére s ne magunk válasszuk azokat a főméltóságokat, akik a klerikális reakciós pártok és az azokra támaszkodó kormány előtt kedvesek.

És erőseknek kell lenni különösen ahoz, hogy minden olyan igényt, mely az egyház közérdekének ellenére van, ön lelkükben lebirjunk, mások részéről pedig megakadályozzuk.

Az egyén legjogosabb érdeke, a politikai pártok követelményei, a barátság legszentebb szava mind áldozatul kell hogy essenek ott, ahol szentegyházuk jövődjéről és letétéről van szó s midőn ilyen esetben, az akinek jelöltsége okkal vagy ok nélkül is, de tényleg ilyen nehéz aggodalmakat kell, önként vissza nem vonul: a közmegebizátásra már ez által is jogát veszlette.

Nem szabad ilyen önzést egy jelöltről sem feltételeznünk, azért ebben a forgatagban is, melyben anyagi erőink fogyatékosága miatt hanykódunk, ebbe a vergődésben is, melyre ez időszertint jutottunk, azzal biztatjuk magunkat, hogy minden nehézséggel szembe tudunk szállani míg az egyéni ambíció és dicsvágy le nem győzik sziveinkben az egyház, a köziránti buzgó szerelmet, melyről nem hiában mondja a zsoltáríró, hogy sokszor megemészt minket. A mi vergődésünkben, a mi szolgaságunkból, állam iránt lekötözött lehetetlen helyzetünkben is csak az a buzgó szerelem válthat meg minket.

dr. Ferenczy Gyula.

Éltrevaló, de elkésett dolgok.

„Periculum in mora.“

A mai demokratikus világban sokféle s egymással gyakran ellentétes eszmék és elvek zürzavarában, úgy az egyházi, mint a polgári társadalom terén nem egyszer olyanok is merülnek fel, melyek igen jók és életrevalók ugyan, de mint elkésett alig valósíthatók meg azon vezérellyel szemben, mellyel a reakció úgy egyházi, mint polgári terén fenyeget bennünket.

I.

Ilyen jóra való s üdvös eszme és törekvés egyházi terén az az Unio is, melyről e b. lapok június 13-diki 24. számában maga e lap tisztelt szerkesztője vezércikkében egész lelkesedéssel beszél s melyben nemcsak a hazai két prot. testvérfelekezetet, hanem a fe-

nyezető vezérellyel szemben minden más szabadelvüket s igaz hazafiakat is egyesülésre hívott fel.

Hát bizony a minden téren előtörő reakció ellen erre volna most legnagyobb szüksége a nemzetnek szerintem is; de fájdalom! én ezt nemcsak magas életkoromnál, de a történelemből s az életből vett tapasztalataimnál fogva is nem hiszem, hogy valaha megérhessem, bár e tekintetben nagyon szeretnék csalódní, mert a két prot felekezet egyesüléséért már ifju koromban egész rajongással lelkesültem.

Atheologiai tanszak bevégezése után ugyanis Debrecenből a Szepességre menvén, Ssepes-szombathelyen töltöttem egy évet a lelkészi családnál, ott tanultam megismerni a testvérfelekezet egyházi életét, szervezetét, szokásait, természetét s miután igen jól éreztem közöttük magamat, sőt nem egyszer prédikáltam is: mindig bántott engem azon gondolat, azon kérdés, hogy miért képezünk mi külön egyházat, külön felekezetet, holott tulajdonképen egyek vagyunk.

Tudtam ugyan a történelemből, hogy a szelid lelkü, békességszerető s egyetértésre törekvő reformátor Melanchton idejében, ki nagy buzgalommal készítette el a „formula concordiae-t“ sem tudták az uniót a két fél közt létesíteni; de hogy ez akkor nem vezetett eredményre azon épen nem csudálkoztam az akkori időknek mostaniakhoz hasonló nagy forogása miatt; de hogy az azóta lefolyt közel 3 század alatt sem tudott ez az egyesülés nem dogmaticai, hanem legalább egyházkormányzási tekintethen egyetlen lépést sem tenni előre: ez annyival érthetlenebb még most is előttem, mert egyes gyülekezeteinkben már a két testvérfelekezet a felsőbb egyházi hatóságok mindkét részről való jóváhagyásával proprio motu egyesült is és igen szépen megfér egymás mellett, egy templomba járván mindenik.

Hiszen boldogult Révész Imrének a protestáns egyházalkotmány alapelveiről 1856-ban megjelent könyve 104-ik lapján 23 §, nyilván olvashatjuk, hogy „a XVI. századi főbb reformátoroknak s vallástételeknek a keresztényen egyházalkotmány alapelveiről tett s közlött nyilatkozatai meggyőzhetnek bennünket arról, hogy azoknak tartalma és szelleme a legnagyobb részben egyező, s hogy azok közt semmi oly lényeges eltérést vagy ellenkezést kimutatni nem lehet, mely egyik vagy másik felekezetnél hitágazatai végalapokra lenne visszavihető.“ Továbbá hogy 1577-ig, midőn a formula concordiae létrejött, sőt néhol még ezentul is nagy összhangzásban volt a két testvér prot. egyház sok pontok felett, a nagytudományu s szelid kedélyü Melanchton alkotván közöttük az egybekötő kapcsolatot.

A két protestáns egyháznak egymástól némileg elütő alkotmánya vagy kormányzata tehát azon időben sem hitelvi alapon állott a különböző országokban

hanem ezeknek világi kormányzatához az ottani viszonyok szerint minden hitelvi jelentőség nélkül, itt nálunk pedig ugyanazon országban lakó protestánsok ugyanazon államkormány alatt különváltan élünk egymástól, holott a mi lelkünkben is axiomaként él azon meggyőződés, hogy: „concordia res parvae crescunt, discordia maximae dilabuntur.”

Pndlg hát ha valahol, úgy nekünk magyaroknak lehetett és kellett volna egyesülni, nem most, midőn a baj már nyakunkon van, hanem legalább is azon időtájban, midőn évekkkel ezelőtt a Károli Gáspár emlékünnepeire menve, Göncig a vonaton szóba hoztuk ugyan evang. lelkészkollegáinkkal. De ez is csak ennyiben maradt, mint a formulé concordiae.

Ami pedig a többi bármely más felekezetű szabad-elvűek hozzánk csatlakozását illeti, ehhez még kevésbé van reményem, mert ma már a legtöbb embert nem az elv. hanem csak az érdek vezeti, nem úgy mint 1895-iki patenses időben, midőn a betöltött prot. üléseinkre más vallásuak is a haza érdekében örömmel vállalkoztak képviselőül s még Bartakovics Béla egri érsek is nagyon sajnálta, hogy miért nem protestáns ő is?

II.

Másik életrevaló eszme és törekvés a mai demokratikus világban a polgári társadalom terén a községenkénti titkos szavazás. Ez is a reformáció szülötte, mert nem tagadhatjuk, hogy a demokráciát a népviselet alakjában a reformáció hozta a világra.

De hát fájdalom! ez is elkésett, mert ezt meg mi magunk rontottuk meg az egyházi téren s hogy a polgári társadalom választásainál is meg fogják rontani: ezt is bizonyosra vehetjük s nem lesz tiszta választás egyik téren sem.

De hát minek is az a titkos szavazás? mondják ma már sokan nálunk az egyházi téren is, hiszen ami nem bűn, azt nem kell titkolni, hát mitől jó az és mi célja van annak a titkos szavazásnak?

Hát én mint régi ember sok tisztességet láttam és tapasztaltam az ily titkos szavazásban. Mert a régiebb korban is voltak nekünk jeles embereink, de mert ezek közül püspöknek, esperesnek vagy más tisztes állásra csak egyet lehetvén egyszerre választani, a többi kimélték és óvták a presbyteriumok attól a szégyentől, hogy a sok jelölt közül egyik is, másik is megbukjék, hanem a lelkészek, mint presbyterium elnökei bizalmas összejevetelen megállapodtak egyben s arra szavaztak, ha nem mindnyájan is, de rendesen absolut nagy többséggel: a presbyteriumból pedig ezt mint titkos szavazást az akkori állandó gyakorlat szerint nem szabad volt senkinek kivinni, de nem is állott senkinek érdekében. Minek aztán az a jó oldala

is megvolt, hogyha olykor két felé ment az egyházak szavazata, titkos levén a szavazás, nem tudhatta senki, hogy melyik egyház kire szavazott, mert a szavazatok felbontása is egy bizottság által titokban történt s azok a felbontás és összeszámolás után azonnal elégettettek. Így lett az, hogy nem emlékszem rá miszerint esperesre, püspökre sőt egyházmegyei és kerületi főjegyzőre is kétszer kellett volna szavaztatni, első szavazásra lett megválasztva Szoboszlajtól kezdve valamint az előtt is mindenik püspökünk.

Most azonban már változott a gyakorlat, mert ha választásról van szó, a sok jelölt közül egyik tekintélyes egyház szavazván valamelyikre, e szavazás hírlapban közzétételük, hogy az az egyház kire szavazott s mindjárt kezdődik valamennyi jelöltre a sokszor érdekszülte, ha nem is bűnös, de nem is célirányos korteskedés, megindulnak a kazacitáló levelek minden jelölt mellett s ily eljárás mellett aztán lesz többször ismételt szavazás.

Az meg aztán egészen izléstelen dolog, hogy midőn magas életkora s ennek folytán beállott erőtlensége miatt valamelyik esperes hosszú éveken keresztül viselt terhes hivataláról lemond, azt újabb teherviselésre mintegy kényszerítsék és pedig olyanra, mely rá nézve sem előlepetés, sem jutalmazás nem lett volna, mint ez legutóbb történt. Hiszen fel kell tennünk mindenkiről, hogy ha hivataláról lemond és nyugalomra megy, ezt nem ambicióból teszi, hanem sokkal inkább önbírálatból, megvizsgálván magát, hogy különösen e nehéz időkben „quid valeant” humeri, quidferre recusent?

S. J.

Az ideai kongresszus.

„A vezetőket ne kedvetlenítse el az sem, hogy az évenkénti gyűlésekre nem megyünk mindig nagy tömeggel, valószínűleg már az idén is sokkal kevesebben lesznek, mint tavaly voltunk” — írja és mondja a vágvidéki ref. lelkészértekezletnek Farkasdon tartott felolvasásában Boross Kálmán lelkésztestvérünk.

A vezetők kedvetlenítéséről szó sem lehet. Bennünket annyira áthatott ügyünk igazságának, törekvéseink tiszta motivumainak, mozgalmunk feltétlen szükségességének határozott tudata, hogy subjektív érzések hatása cselekvőségünkhöz nem férközhetik. Ha az elkedvetlenedés lehetősége egyáltalában fennfroghatna. akkor bizonyára már régen csendes paróchiánk, nyugó-

dalmas kathedránk kontemplatív lefegyverezettjei lennénk s nem szaggatnánk magunkat az izzó harcok veszedelmeivel. Nem állanánk szembe a méltatlan támadások viharával, hanem élnénk az otthon fedele alatt magunknak nyugalmas életet.

Minket tehát nem kedvetlenítene el az sem, ha a számunkban kifejezhető érdeklődés csapánását látnánk; a titkos sebet hozzáadnánk a többihez s aztán a jó ügy diadalának szilárd reményével haladnánk előre tovább; tudván-tudva azt, hogy a közéletet mozgató eszmék győzelmének esélye a fejlődés folyamán „kél és száll,“ de a végén a valóság kulminációjában nyugvó pontot ér. Erre a pontra, mint a reménység teljesültének biztató, bátorító, vigasztaló magnesére tekintve egész valónk feloszlik a nagy küzdelem általános érzéseiben s a magunk subjektivitása a közérdek szolgálatainak hűséges rab-szolgája lesz.

Nem fogadhatom el az én szeretett lelkésztestvérem által érintett ama lehetőséget sem, hogy a kongresszuson már az idén is sokkal kevesebben lesznek, mint tavaly voltunk. Jól meg jegyezzük, hogy ez a lehetőség valóra válva ügyünk sikerének hosszú időre kiható megbénulását jelenteni. Tomboló örömet váltana ki a klerikális reakció táborából; honnan minden öröm nekünk csapást, minden dicséret nekünk gyanúsítást, minden bántalom nekünk dicsőséget jelent.

Oly óriási horderejű kérdések lesznek tárgyai az ideai kongresszusnak részint a lelkészek legvitalisabb érdekét érintők, részint egész egyetemes egyházunkra, a magyar protestantizmusra, sőt az egész nemzeti életre kihatók, hogy ha valamikor volt szükség arra az erkölcsi parancsra: „mindnyájunknak el kell menni“ ugy most van, most kell annak hűséggel engedelmeskedni. Talán soha sem is lesz többé olyan szüksége annak, hogy lehetőleg mindnyájan együtt legyünk, mint épen az ideai kongresszuson. Ha hatást tudunk kifejteni, úgy legégetőbb szükségének, legpraequansabb céljaink teljesülte után a békés munka kevésbé rázkódtató korszakába lépünk, ha nem tudunk hatást elérni, tehetetlenségünk hozza el reánk a beteg nyugalom idejét, a melyben már szerepe csak a távol jövő reményét hirdető prófétáknak leendő a szét szórt csontok felett.

A vezetőség megszámloltatása, hogy a legnehezebb időben, a vészekben és viharokban miként vezette a hajót, mit vesztett, mit őrizett

meg a nála eltett közértékekből, mit rombolt, mit épített? Az alapszabályok megerősítésének szégyenletes késedelmével szemben határozott állásfoglalás, az esetleges módosítások, melyekre nézve a lényegét nem érintőleg a választmány javasol; az újra alakulás: alkotmányosabb vezérek választásával a lelkészi fizetéseknek 2400 koronás kongruával és törvényszerinti korpótlékkal rendezése, a melynek elodázhatatlanságát, sürgetését és követelését a lehető legenergikusabban kifejezésre juttatni, a lelkészképzés reformjának kérdésében, szakvéleményadás, az 1848. XX. t.-c. kérdése különös tekintettel a vallás és közoktatási miniszter által bejelentett törvényjavaslatokra, illetőleg a kijelentett irányelvekre, határozat arra nézve, hogy az evangéliumi szövetségben helyet akar-e foglalni egyesületünk s ha akar minő feltételek alatt? mind ezek oly nagy horderejű kérdések, hogy mindnyájunk eszének, buzgóságának együttes erő kifejtésének összeadását igényelik.

Távolítsuk el tehát még a gondolatát is annak, hogy az ideai kongresszuson kevesebben leszünk, mint voltunk tavaly. Ott kell lenni mindnyájunknak. A kevesebb szám ügyünk bukását, a nagyobb szám ügyünk diadalmas előhaladását, a függő nagy kérdések megoldásának hathatós előbbvitelét jelenti. Itt le kell győznünk minden akadályt s mint már említettem a szájtól is el kell vonni a szükös falatot, mert a döntő roham erkölcsi és anyagi áldozatokat követel, a melyeket a diadal bőségesen fog visszatéríteni. Legyünk tehát ott mindannyian. Boross testvérem is.

A „Ne temere“ hajsza kezdete.

Folyó hó 27-én érkezett hozzám egy kitöltött nyomtatott blanketta a tóson-beréni róm. kath. plébánia hivatalától a melyet szóról-szóra alább közlök: „Alulirt plébános a S. Congr. Conc. által 1907. évi augusztus hó 2-án kiadott „Ne temere“ című rendelet értelmében a kereszteltek anyakönyvébe leendő bejegyzése végett értesitem a nt. lelkészi hivatalt, hogy a dunamocsi ev. ref. plébániában 1880. évi ápril. hó 22-ik napján keresztelt Tóbiás Béla ev. ref. Kovács a tóson-beréni róm. kath. plébánia templomban 1908. évi május hó 24-én házasságot kötött a város-lódi róm. kath. plébániában 1887. évi december hó 31-ik napján keresztelt Mártz Etelka katolikus hajadon nővel. Kelt Tóson-Berenden 1908. évi június 27-én. Szobek Lóránt plébános (p. h.)

Már most azt kérdelem, mit akar nevezett plébános ezzel, talán azt, hogy ezen pápai rendeletet mi is el-

ismerjük kötelező erejűnek? Én értesítettem a plébánost, hogy a S. Congr. Conc. által kiadott „Ne temere” című rendeletet reám nézve kötelező erejűnek el nem ismerem s úgy az abban említett anyakönyvi bejegyzést fogatosítani nem fogom.

Igazán bosszantó már a klerusnak növekedő hatalma s itt az ideje, hogy mi is minden lehetet elkövessünk ennek ellensúlyozására. Itt az ideje, hogy a ref. papság egy emberként aljon fel, felre téve minden személyes ellenszenvet, felhagyva a nem törődömséggel, sorakoznak azon zászló alá, a melyet az O. R. L. E. szeretett elnöke kibontott, mert különben a klerus száz feju hidraja elnyel bennünket. A gyávaság sohasem volt erény, a legkisebb fereg is védi magát támadója ellen egyedül mi tartjuk a támadást!

Nem volnánk meltek a magyar névre, ha ezt el-türmenék, nem volnánk Krisztus igaz vitézei, ha ez ügyét cserben hagynánk!

Sötét felhők borítják az eget, bizonyosan lesz menydörgés és villamlás, de azután mi is hallani fogjuk, mint Iles prófeta azt a „lassu vekony szót” s abban felismerjük azt az Istent, aki az Igazságot diadára juttatta.

Az igazság győző erejében bizva ne féljünk senki-től, mert „ha Isten velünk kicsoda ellenünk”?!
Dunamocs, 1908. jun. 29-en.

Csiba Imre
ref. lelkész.

A ref. egyetemes konvent.

Junius hó 30-án tartotta tavaszi kiegészítő ülését, melynek főtárgya a nyugdíjjogosultság mérvének és az adózási segélyeknek a megállapítása volt. Bánffy Dezső báró világi elnök kijelentette, hogy Sass Béla konventi jegyző engedve a konvent óhajlásának jegyzői állásáról történt lemondását visszavonta. Majd b. e. Kiss Aron püspökünket parentálta el kegyeletes méltó megemlékezéssel. Fejes István konventi rendes bírói állásáról lemondván, helyére Dókus Ernő választott meg.

Felolvastatott a vallás és közokt. miniszter amaz átíratára, melyben tudatja, hogy lelkészárvák részére is (özvegy nem léteben) hajlandó káplántartási átalányt adni, ha és amennyiben káplántartási átalány végösszegeként megállapított 45000 koronából telik.

A vallás és közoktatási miniszter a konvent amaz átíratára, hogy a káplántartási átalányul megállapított 45000 koronát ne tekintse lezárt összegnek, hanem a jelentkező szükséghez képest emelje azt, tagadó választ adott, a konvent erre előző átíratát kiegészített indokolással megújította (valószínűleg újból hatalytalanul).

Majd egy egész legió nyugdíjintézeti felszólamlás következett, melyeknek nagy tömegét a konvent elutasította, kimondta, hogy a végleges megállapítás után előterjesztett kérelmek figyelembe nem fognak vétetni. Az egyetemes adóalapi végrehajtó bizottság elő-

terjesztése a megállapított segélyösszegekről a legnagyobb lehangoltságot idézte elő. Az egyházak által igényelt segélyösszegeken a bizottság óriási leszállításokat eszközölt. Gróf Tisza István, aki ez ügyeket döntő befolyással vezeti azzal indokolja a leszállításokat, hogy a leszállított segély összegek megfelelnek a régi és új adókules közötti különbözetnek, sőt azt némileg felül is haladják. Elfelelji s vele együtt a konvent, hogy a régi adókules bevétele legtöbb egyházban már régen nem fedezi a tényleges szükségletet és hogy az 1906. január 1-óta elő állott új szükségletek nem találhatnak fedezetet a leszállított segélyben. Az odium tehát meg lesz. Első sorban is a lelkészekre nehezedik, akik jó-hiszemüleg beszéltek reá hiveiket a 10 százalékos kules elfogadására s most ime előttük áll a keserű feladat, hogy a fedezetlenül maradt szükségletet a tíz százalékon felüli teherrel kell fizetniök. Az odium azonban bizonyára eljut oda, ahonnan az oka származott, de ez csekély vigasztalás lesz a sok keserőségek és rázkódások között. Ime ide jutottunk! Annak idején figyelmeztette voltak az illetékes tényezők, hogy az a számítás, melynek eredményeként a három milliócska igény megállapított, hibás és hogy ez az összeg nem lesz elég, semmibe sem vették a figyelmeztetést, mert nem felső helyről származott a bajt még tetézi az, hogy a novemberi konventig egy egyház sem kap segélyt s akkor pedig beállhat a lehetősége annak, hogy mivel a rendelkezésre álló összeg nem fedezi a jelentkező igényeket, aránylagos leszállítást kell eszközölni, a már leszállított segélyösszegeken. Ilyen szomorú kilátások között csekély vigasztalást nyújt hogy a konvent végre reá szanta magát az államsegély felemelésének kérésére.

Az adósegély ügyek kapesan egy kis vesszőfutást próbált rendeztetni a konvent, illetve annak titkos vezére Dr. Baltazár Dezső conventi taggal; ellentétet próbált erőltetni egy a hajduböszörményi egyháznak 1902, 3, 4, 5, 6, évi és egy másik 1907—8. évi anyagi helyzetere vonatkozó bizonyítványa közt. Azt természetesen nem tudtak vagy nem akarták észre venni, hogy a két bizonyítvány mas-más időszakra vonatkozik, a fő csak az volt, hogy egy kis alkalmi discreditatio eszközöltessék kapesolatosan bizonyos nagy horderejű aktualitással. Az ilyenféle üldözéseknek pedig ellenkező hatása szokott lenni, mint a minő céloztatik.

A délutáni ülés folyamán került tárgyalásra a Zoványi Jenő ügye:

A Zoványi Jenő ügyében a Kálvinra vonatkozó egyháztörténelmi felfogásnak az ismeretes történelmi munkában történt megnyilatkozására nézve a konvent kimondta, hogy az ügy első sorban a tiszáninneri egyházkerület ügye. Utasította azért a nevezett egyházkerületet, hogy a saját hatáskörében foglalkozzék a kérdéssel s lássa el azt a szükséges határozattal.

Általában azt a meggyőződést szerezhettük az egész tárgyalás folyamán, hogy a drága központi előadói és irodai rendszer egyáltalában nem mulja felül a

régi előadói rendszert csak az ügyszámokat szaporítja, s a régi külön előadói rendszerrel szemben nagy hátránya, hogy semmi önállósága nincs.

T.

IRODALOM.

A tiszántuli ref. egyházkerület történelme. (1711—1822.) Irta Dr. Baresa János. II. kötet 368 l. Debrecen 1908. Kapható szerzőnél Ára 6 korona.

Nagy érdeklődéssel vártuk a tiszántuli ref. egyházkerület történelmének második kötetét, mert reméljük, hogy szerző a szatmári béke utáni korból fenmaradt bő levéltári anyag felhasználásával sok új és ismeretlen anyagot fog napfényre hozni e küzdelmes kor történelméből. Várakozásunkban nem csalódtunk, mert szerző csakugyan fényes bizonyosságát adta annak, hogy munkája alapos forrástanulmányon épül fel s az adatok lelkiismeretes felkutatásával eleven képet nyújt e korról. Baresa nem hosszú elmélkedésekkel dolgozik, hanem az általa felkutatott sok adatot csoportosítja tervszerűen, mindenről a maga helyén szól és így előadása áttekinthető és világos.

Munkája elején közállapotok címen azt a küzdelmet ismerteti, melyet a tiszántuli reformátusok e korban a lét fentartásáért a kormánnyal és a kath. papsággal szemben folytattak. Ez adatok egy része már folyó iratokban és önálló munkákban közölve volt, de az egyházkerület jegyzőkönyveinek és iratainak felhasználásával csakis Baresa művéből nyerünk a tiszántuliak küzdelméről hű képet. Eddig legkevésbé ismerük a Mária Terézia előtti és utáni korban lefolyt küzdelmet, a munkának ezen korok ismertetése nagy érdeme.

A munkának leggondosabban kidolgozott része az egyházszervezet fejlődését ismerteti. E küzdelmek mai végeredményét ismerjük, ez az egyházi és világi elemnek egyenlő befolyást biztosít az egyház kormányzásában, de nagyon érdekes ezen ügy fejlődését a szatmári béke után végig figyelemmel kíséni. Baresa műve e fejlődést nagy gonddal ismerteti. Megismerjük a híres 1734. évi bodrogkeresztúri konvent előzményeit, a Mária Terézia alatti speciális módot, melyet az egyházi gyűlések tartásainak megtiltása tett szükségessé, majd II. József erőszakos változtatása itt, az 1790 után a rövid alkotmányos élet hatása alatt megindult szervezkedési munkát, melynek kiemelkedő mozzanatai: Sinai püspökségével kapcsolatban az egyházi és világi rend küzdelme, a budai zsinat és az itt alkotott kánonok megerősítése ellen folytatott küzdelem, melyben a ti-

szántuliak fejtettek ki legnagyobb tevékenységet. Megismerjük a nagy befolyású Péchy Imre főkurátor működését, mely Tiszántul mély nyomokat hagyott. Az 1822. évi generál konvent ismertetésével végzi.

E rész Baresa művének igen értékes része. Ehhez kapcsolódik a püspök, esperesek és lelkészek működésének ismertetése párhuzamosan a főkurátor, segédkurátorok és kurátorok működéseinek vázolásával, majd a lelkészképzést, a formaruhát és lelkészi fizetést ismerteti igen jellemző kor történelmi adatok felsorolásával.

Az iskola történelmi fejezetben, hivatkozik: A debreceni kollégium pártikulái e munkájában és e művében csak pótló adatokat közöl, említett művének lényegét azonban összefoglalja. Az istentisztelet és szertartások fejlődését érdekesen tárgyalja, valamint a vagyoni fejlődést is. Végül az egyes egyházközségek vázlatos történelmét adja, forrásmunkáit jegyzetben felsorolja és így adatainak ellenőrzését lehetővé teszi. Tömören tömördek adatot sorol fel, mert munkája az I. kötettel együtt már így is 642 oldalra vagyis 40 ivre terjed, aminek előállítása bizonyosan nagy anyagi áldozatába került, minek megtérülése kívánatos, bár ez aligha fog történi.

Kívánatos, hogy e kitartó és eredményes munkát végző ember munkáját egyházközségeink megvegyék, hogy legalább szerzőnek anyagi vesztesége megtérüljön.

KÜLÖNFÉLÉK.

Előfizetési felhívás.

A félév végeztével tisztelettel kérjük az előfizetések megújítását és a hátralékok beküldését. Ez utóbbiak az évben különösebben felszaporodtak és így elkerülhetetlenné vált, hogy rendezésükért különösebben is sürgetelözzünk. Mídon ezt ezuttal is tesszük, jelentjük, hogy lapunk előfizetési ára (hetenkent 1 és fél iven, külön borítékkal) egész évre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona. Az előfizetési pénzek és a hátralékok a kiadóhivatal címére Debrecen, Nyomtató-utca 9. küldendők. Tisztelettel

A Debr. Prot. Lap kiadóhivatala.

— **Lelkészválasztás.** Az érolaszi ref. egyházközségben június 28-án tartatott meg a lelkész választás, mely alkalommal nagy szótöbbséggel Dajka István asszonyvásári segédlelkész tisztelettel meg a bizalom a lelkészi állás-

sal. Örömmel üdvözljük ifju Timótheus társunkat megválasztása alkalmát, ki jó gyakorló iskolából lép ki az önálló munkálkodás tágas terére. Legyen Isten áldása jóra törekvő igyekezetén.

— **Több érdeklődőnek.** A Vass Mihály érdekes közleményével az összetorlódott munkahalmaz miatt egyházkerületünk pénztárnoka még nem foglalkozhatik. Ha a juliusi sürgős munkákon túl lesz: behatóan fogja lapunkban a kérdést méltatni, erre ígéretét adta.

— **Soós Lajos kollégiumi háznagy halála.** Junius 21-edike óta a főiskola épületén fekete zászló hirdeti a veszteséget, mely egyfelől egy eddig boldog családi kört, másfelől főiskolánkat gyászba borította. Soós Lajos, főiskolánk buzgó háznagya, az övéért munkálkodó családapa, a jó barát, junius 21-én reggeli 5 órakor Rusbachban, hova orvosi tanács következtében üdülni ment, megszűnt élni. Nehány évvel ezelőtt átszenvedett influenzája után szívbaja fejlődött, mely fokozatosan nagyobb mértékben vett rajta erőt. Betegen is dolgozott, s az a nélkül is terhes hivatali szolgálat a kórnak mintha kezét akart volna nyújtani, hogy annál gyorsabban kioltsa a teljesen hivatali kötelezettségének és családjának élő férfiú életét. Az orvosi tanács már rég pihenésre ösztönözte, de ő mintha munkája csataterén akart volna elesni: folyvást halogatta az üdülésben keresni gyógyulást. Junius 17-én indult el a Szepesmegyei Rusbachba Podolin mellett, a honnan többé élve vissza nem jutott. Junius 21-én a reggeli órákban alig néhány percnyi roham után elhagyta a lélek a beteg testet, s a beteg szív örökre megszűnt dobogni. Holttestét a családi kegyelet haza szállította Debrecenbe, a hol junius 24-én a nagy számu rokonság, résztvevő közönség, tanárok, tisztársak, tanuló ifjak igaz részvétele mellett kísérlük ki a Kossuth-utcai temetőbe. Legyen csendes az ő siri álma, emlékezete sokáig megőrizve a kötelességtudó, a lankadatlan szorgalmu hü sáfárok sorában.

Segély egy egyháznak. A földmivelésügyi miniszter a tiszántuli kerületbe tartozó nagymajláti ref. egyháznak templom és lelkészlak építésére 20,000 korona segélyt adott. Ez már a második segély, mert a miniszter a megelőző évben ugyanannyi összeget már adott az egyháznak.

— **Egyházi aranykönyv.** Az érmindszenti Récesey család az érmindszenti ref. gyülekezet tornyába két ha-

rangot öntetett 1570 korona értékben, templomába pedig 2550 kor. költséggel egy hat változatu orgonát állíttatott.

— **Az angol püspöki református egyházból** nagyon különös és elszomorító hírek érkeznek. Arról van szó, hogy ez az egyház róm. katolikussá akar lenni. Junius 14-ike óta nagy egyházi kongresszus ülésezik a Westminster-apátságban. Anglikán zsinatnak lehet nevezni ezt a kongresszust, mert az anglikán egyháznak és a vele kapcsolatban levő kisebb felekezeteknek kétszáznegyven püspöke gyült össze a világ minden részéből. A kongresszusnak főcélja bizonyos szorosabb kapcsolat létesítése az anglikán egyház keretein belül valamint az örökös új szektaalapítások meggátlása. Az egész gyülekezetnek azonban inkább tudományos jellege van. Junius 24-én, Keresztelő János napján ünnepi istentisztelet lesz a Szent Pál-templomban, utána pedig Edvárd király fogadja az egész anglikán világ legfőbb egyházi méltóságait. A kongresszus legérdekeltebb tárgyát a mult héten tárgyalták. Viscount Halifax azt a kérdést vetette föl, hogy meg van-e a lehetőség arra, hogy az anglikán egyház a római katolikus egyházzal egyesüljön? Hosszas vita után, amelyben különösen T. I. Pulvertaft, a spanyolországi anglikán egyház püspöke H. D. Acland Troyte, a Szent Pál-templom plebánosa, a gibraltári püspök, Gascogne-Cecil hatfordi püspök és még számosan vettek részt az az eredmény szűrődött le, hogy ez csak az esetben lehetséges, ha a pápai szék eszematlanlansági dogmáit bizonyos pótló magyarázatokkal látja el, amelyek az anglikán egyházat kielégítik. Határozat nem történt, de a kongresszus egyes tagjai keresni fogják a módot, hogy ez irányban a pápai udvarral összeköttetésbe lépjenek. Biz ez a visszeesés elszomorító. Tudni kell azonban, hogy az angol püspöki egyház csak félig hajtotta végre a reformációt. felerészben megmaradt katolikusnak. Hite református, szertartása és szervezete katolikus. Innen magyarázható a kath. egyház felé hajladoxás. A tiszta protestánsok pl. a skótok Angliában sem ingadoznak.

— **Bányai László bagaméri lelkész 25 éves jubileuma.** Magasztos és felemelő volt minden mozzanatában az a szép ünnepély, a mely a bagaméri egyházközség f. év junius 28-án ült szeretett és nagyabecsült lelkészének nt. Bányai László egyházmegyei tanácsbíró urnak 25 illetve 30 évi lelkészkedésének évfordulója alkalmából. Növelte az ünnepély érdekességét az a körülmény is, hogy ez alkalommal avattatott fel az ünnepeltnek a templommal szemben saját tulajdonát képező diszes lakása is. A vendégek között ott láttuk Marjai Péter esperest, Fényes Endre egyházmegyei gondnokot, Vecsey Sándor, Fazekas Endre, Végh József egyházmegyei tanácsbírókat, Bányai Sándor hódmezővásár-

helyi vallásánárt, Könyves Tóth Sámuel álmosdi, Veress István bihardlószezi lelkészeket. Az ünnepélyes istentisztelet délelőtt 9 órakor kezdődött a magas dombon épült ritka szépségű templomban. A gyülekezet és egyházi énekhar éneklése után Marjai Péter imádkozása következett, amelynek elhangzása után Végh József érsemjéni lelkész lépett a szószékre, aki meghatóan ecsetelte a lelkészi állás nehézségét és küzdelmeit. Minden ízében sikerült egyházi beszéde sok hallgató szemébe könnyeket esalt. Végül az ünnepelt imádkozott buzgón, megindítóan életének eme fontos fordulópontján. Most ismét éneklés következett, utána pedig a küldöttségek tisztelgése. Első sorban a presbytérium hálás érzelmeit ecsetelte Rácz Béla tanító oiy ékes és fordulatokban gazdag beszédben, hogy ékesszólása mindenkit elragadott. Atadta egyuttal az egyház ajándékát: egy ezüst serleg 6 kisebb poharral, megfelelő felirattal és monogrammal. Tisztelegtek továbbá a község, Vegh István vezetése, a tanítók Molnár Antal vezetése alatt, továbbá a görögkatholikus és izralita hitközség. Ez utóbb értékes irókészlettel ajadékozta meg a jubilans lelkészt. Delben a lelkészlakon mintegy 120 teritékü ebéd volt, amidőn a lelkésznek kedves paratlan szeretetreméltóságával és mindenkit lekötélőző figyelmével az egész vendégsereget elragadta. Ilyen eletteis mellett megfejtethő az az életkedv, melylyel az ünnepelt lelkész eltelve oly odaadással vegezte az egyházközsége es az egyházmegyéje által rea rótt kötelesegeket. Ebéd alkalmával szebbnél szebb dikciók hangzottak el a jubilans és kedves neje tiszteletére. Az ünnepély rendezésében, különösen az énekhar betanításban igen nagy érdeme volt Molnár Antal tanítónak. Mi a kik jelen voltunk az ünnepélyen azzal a tudattal tavoztunk el ebből a derék közsegből, hogy itt a lelkész és hivei között a legszebb egyetértés uralkodik s ez az egyetértés fölviragoztatta es sok tekintetben példánykeppé emelte a bagaméri egyházközséget. Adja az eg, hogy nemcsak hivei, hanem a lelkésztársai által is nagyrebecsült jubilans lelkész sokáig nagyon sokáig élhessen még a munkának ama mezején, aová őt a gondvelés állította. (V. I.)

— **A szatmári fiaskó.** Ezt a nevet adhatjuk legigazságosabban annak a konferenciának, melyek egybehívásáról lapunk legutóbbi számában megemlékeztünk, amikor is, hogy a derék és jó Segesvári ny. esperes bátyánk találó kifejezésével éljünk: a három egyházmegyéből egyesült Szatmár vármegye lelkészeit s egyéb hiveit hívták vala össze egyházi és világi méltóságok, a Dicsőfi József ur püspökjelöltsége érdekében. A közvetlen érdeklődés kétségbevonhatlan fokmérője volt az a jelenség, hogy a nagybányai, nagykárolyi és a szatmári három egyházmegye 162 egyházából 163 lelkész közül

összesen 14 lelkész jelent meg a konferencián, ebből is egy (s csakis ez az egy) a szatmári lelkész volt, tehát 3 helyi lelkész közül is 2 nem vett részt a nagy jelölésben. Ezt a 14-es számot 51-re emelte 34 szatmárvárosi vendég, továbbá a szatmári egyházmegye gondnoka, egy világi tanácsbíró és szatmárvármegye főispánja. Ha jobban akarunk részletezni: jelen volt a szatmári egyházmegyéből az esperessel együtt 8, a nagybányaiból 5 és a nagykárolyiból 1 lelkész. Parlamentáris tanácskozási hajlam és képesség tekintetében épen azok részéről konstatalható a kirívóan felette kevés hivatottság, akik épen kötelezve érezhetnék magokat arra, hogy másoknak is illedelmes jó példát adjanak. Jellemző, hogy ezen a konferencián az ildomos, nemes argumentálás helyettegyéb hasonlő kijelentések mellett az „alávaló gazember” epithetont tette szalonképessé egyik vezető férfiu, a mi tagadhatatlanul megtette a maga hatását . . . Minket az ilyen beszéd nem érint; annak a fejére hullhat az vissza, a ki azt használni szereti. A konferencia a káromkodó introductio után épületes nem lehetett. Biki Károly, Luby Géza és Falussy Árpád, a főispán, hiába kísérelték meg, hogy Dicsőfi urat egyhangulag kiáltssa ki 14 lelkész kötelező erejüleg három egyházmegye püspökjelöltjének, mert hiszen e 14 lelkész közül 3 Eröss Lajos, 3 Baltazár és 1 Dávidházy mellett foglalt állást és így a szatmári egyházmegye esperesét is beleszámítva csupán csak 7 (mond hét) lelkész lelkesedett a Dicsőfi József ur püspökjelöltsége mellett. A fiaskót már a helyszínen sem lehetett tagadni. Egyik világi előkelőség nagyon boszankodott, amiért őt beugratták. Hogy ez lesz az eredmény: azt mi előre gondoltuk, bár — miután az okkal-móddal terjesztett hir szerint a Dicsőfi ur pártja zömének innen kellett volna előkerülni — épen ekkora eredménytelenséget magunk sem jósoltunk volna. De hát hiába! Az általános közérzet, az egészséges közhangulat ellen hasztalan, erőtelen minden felvonulás, deklamáció s esetleg szitkozódás is. Az Eröss Lajos iránt folyvást nagyobb mértékben megnyilatkozó bizodalmat, ragaszkodást, szeretetet elnyomni immár semmiféle fondorkodással nem sikerül. Lapunk teletős szerkesztőjének távollétében közöljük e sorokat és jelentjük, hogy ennek a balsikerü értekezletnek a dolgaiban több tudósítást és nyilatkozatot vettünk s mindezekből mi azt konstataljuk, hogy nagyon rosszul állhatnak nt. Dicsőfi József, ur püspöki kilátásai, ha már ilyen módon kell ügyét azoknak, a kik akarva,

nem akarva magukra vállalták támogatni. Nekünk az a benyomásunk és meggyőződésünk, hogy a nagy harcból végre is az Eröss Lajos neve kerül ki győztesen, mint a kinek a pártja éppen úgy, mint ő maga az általános elismerés szerint eddig az állás méltóságához legilöbb, senkit nem bántó, komoly magatartást tanusította és tanusítja.

Felelős szerkesztő: DR. FERENCZY GYULA.

Pályázat.

Segédlelkészt keresek 500 korona segély, lelkész részéről 100 korona, egy butorozott szoba, ellátás, mosáson és ágyneműn kívül. Kötelessége: lelkészi teendőkben, irodában segédkezés. Az állás Julius vagy Augustusban elfoglalandó. Jelentkezés Bodnár János lelkésznél Kakszentmártonban up. Szatmár (Szatmár megye.)

Pályázat.

A máramarosszigeti ref. főgimnázium igazgató tanácsa egy megüresedett rendes tanszékre ezennel pályázatot hirdet.

Pályázhatnak olyan ref. vallásu tanárok és tanárjelöltek, akiknek szaktárgyuk a latin és német nyelv.

A rendes tanár javadalma: 2400 kor. törzsfizetés, 400 kor. lakáspénz, továbbá öt izben 200—200 kor. ötödéves korpótlék, a fennálló szabályzat értelmében előléptetés a 2600, 2800 és 3200 koronás fizetési fokozatokba, melyek közül a két utóbbiban a lakáspénz 500—500 kor. s végül az állami fizetés kiegészítésben való részesedés igénye.

Az ötödéves korpótlék megállapításánál a hazai más ref. középiskolánál rendes tanári minőségben eltöltött szolgálati idő tiz esztendő keretén belül beszámíttatik.

Okleveles pályázó hiánya esetén helyettes tanár is választható, kinek évi összes javadalmazása 2000 korona lesz.

A tanszék betöltésének joga a főgimnázium igazgatótanácsát illeti.

A megválasztandó tanár az orsz. tanári nyugdíjintézet jogosított és kötelezett tagja. Állását köteles 1908. szeptember 1-én elfoglalni,

meghatározandó időben székfoglaló értekezést tartani s szükség esetén szaktárgyain kívül más rokon tárgyakat is heti 20 órán belül tanítani.

Pályázók életkorukat, vallásukat, végzett tanulmányukat, tanári képesítésüket, eddigi szolgálataikat, egészségi állapotukat, katonakötelezettségi viszonyukat és eddigi irodalmi működésüket igazoló okmányaikkal felszerelt és az igazgatótanácshoz címzett folyamodványukat 1908. évi június hó 20-ig a főgimnázium igazgatószékéhez küljék be.

Máramarosszigeten, 1908. évi május hó 15-én.

Héder János
h. gondnok, ig. tan. elnök.

Pályázat.

A szatmári egyházban egy másik segédlelkészi állásra. Javadalma: Egyháztól havi előleges részletekben 500 korona. Tanítóképző intézetben heti 8 vallásóráért 528 kor. Zárda ref. növendékek vallás tanításáért a tandíj. Ezenkívül ha megbíztatik más iskolában is taníthat a megszabott fizetésért. Lakásbérben az egyháztól 240 kor. Kötelessége egyik rendes lelkész mellett segédkezni. Pályázati kérvények a szatmári esperesi hivatalhoz július 19-ig beadandók. Az állás azonnal elfoglalandó.

Szatmár, 1908. jul. 1.

Egyháztanács.

Pályázat

A csökmői reform. Egyház ujonnan szervezett 5-dik tanítói állomására pályázatot hirdet.

Fizetése: a) Egyházpénztárából évnegyedenként előre fizetve 400 korona. b) Államsegély havi előleges részletekben 600 kor. c) Ötödéves korpótlék az államtól. d) Tisztességes lakás kerttel.

Kötelessége: Az egyháztanács által évenként megjelölendő mindennapi, esetleg ismétlő iskolai osztályok egyházkerületi tanterv szerint tanítása. Kanokikus órákon, nemkülönben lelkész hivatalos akadályoztatása vagy betegsége esetén a többi tanítókkal felváltva az istentiszteletek végzése.

Okmányokkal felszerelt pályázatok f. évi

Augusztus hó 8-ig adandók be alólirott iskola-
széki elnökhöz.

— Állomás szeptember 1-én foglalandó el.

Szabó Bertalan
ref. lelkész, isk. széki elnök.

Pályázat.

a nagylétai reform. orgonista kántor-tanítói állásra. Javadalma: lakás, kert, továbbá 15 hold fekete és 3 hold homoki 1100 négyszögöl szántó-föld, melynek adóját az egyház fizeti; 2 öl tüzi fa, készpénz és egyházkerületi szabályzat szerint meghatározott stóla. Összes értékben hivatalos becslés szerint 1933 korona 60 fillér.

Kötelessége a III.—VI. fi. osztályok vezetése, orgonista és kántori teendők végzése, polgári dalkör vezetése. Tanítói minőségre különös súly helyeztetik.

Pályázati kérvények július 15-ig beadandók. Ének és orgona próba július 19-én; választás 26-án tartatik. Pályázók uti költségét egyház nem téríti meg.

Állomás augusztus 20-án elfoglalandó.

Nagyléta 1908. jun. 23.

Marjay Péter
esperes-lelkész isk. széki elnök.

Pályázat.

A szegédi református egyház pályázatot hirdet orgonista-kántortanítói állomásra.

Javadalom: 420 k. lakbér, melyet az egyháztanács esetleg tisztos lakással helyettesíthet, 20 k. kertváltás, 1000 k. alapfizetés, melynek 1200 k.-ra leendő kiegészítéséért, valamint a törvényszerű korpótlékért, az egyház államsegélyért folyamodik és stóla, még pedig imás temetésnél 2 k. praedicationnál 4 k. Lélekszám mintegy 3000.

Kötelesség: elemi iskola vezetése, vallás és egyházi énekoktatás, valamint kántori szolgálatok végzése. Díjlevélmásolat kívánatra megküldetik. Okmányokkal felszerelt pályázatok július 16-ig a lelkészi hivatalhoz küldendők. Esetleg Esetleg előnyt biztosító kántori próbaéneklés — költségtérítés nélkül — július 19-én délelőtt 10 órakor. Az állomás augusztus 16-án elfoglalandó.

Szegeden, 1908. jun. 24.

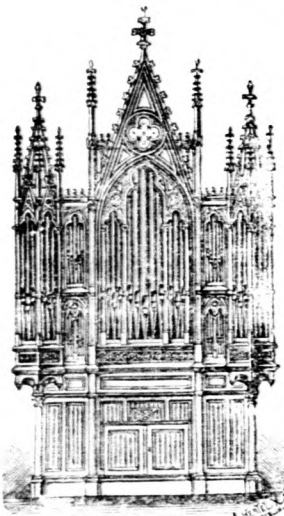
Bereck Sándor
ref. lelkész.

<p>KÉSZIT:</p> <p>Táblázatok, Alapszabályokat, Könyveket, Báli meghívókat, Műveket, Névjegyeket, Lapokat.</p>	<p>DEBRECENI PROTESTÁNS LAP</p> <p>könyvnyomdája</p> <p>Debrecen, Nyomtató-utca 9. szám.</p>	<p>KÉSZIT:</p> <p>Röpiratokat, Ádó könyvecskéket, Termény- Pénz-, Magtár- kezelési ivateket, Eljegyzési- és La- kodalmi kártyákat</p>
---	--	---

Orgonaépítészeti műterem

DEBRECENBEN

Darabos-utca 7. szám alatt (a Collégium mellett.)
Fennáll 1883. óta.

Készíték a mai kor legkötele-
tebb vívmányai szerint bár-
mily rendszerű s nagyságu új
orgonákat, jótállás mellett. —
Orgona építésem fennállása
alatt 193 ev. ref. egyháznak
szolgáltam teljes meglegedé-
sükre munkámmal, melyeknek
jóságával, kiválóságával elértem
azt, hogy minden évben nö-
vekszik a cégem iránti biza-
lom, melynek folytán a mult
évben üzletemet gépekkel sze-
reltem fel, hogy minden tek-
intetben a kor színvonalán
álljak.

Elvállalok régi orgonák
új szerkezetre való átalakítását
áthelyezését, tisztítását és ja-
vítását, vagy évi gondozását mérsékelt áron. A nagy-
iszteletű és tekintetes egyházi előljáróság szives párt-
ogásába ajánlva továbbra is magamat teljes tisztelettel

Kerékgyártó István

orgona építő.

Amerikai Cottage-szivólegrendszerű
harmoniumokat

valamint európai rendszer szerint
a legolcsóbban szállít

Pajkr Rezső és Társa

Budapest, VIII., József-körut 15. szám.

Pianók.

Ára 120 kor.-tól
fölfelé.
Részletfizetések
8 kor.-tól fölfelé

Pianinók.

Képes árjegyzék
ingyen és bérn.
= 5 évi =
jótállás.

Pedálos-harmeniumok

mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos
orgonaméretekkkel, templomok, szemináriumok részére

Kálvin János művei.

Szerkeszti CZEGLÉDI SÁNDOR.

Eddig megjelentek :

1. A genfi egyház kátejja.

Fordította Czeglédi S. Ára 60 fillér

2. Az egyház reformálásának szükségességéről.

Fordította Czeglédi S. Ára 80 fillér.

3. Kálvin János értekezése az ereklýékról.

Franciából fordította Czeglédi S. Ára 50 fillér.

4. Sadolet biboros levele. Kálvin válasza

Fordította Ladányi Pál. Ára 60 fillér.

Sajtó alatt vannak :

5. III. Pál pápa levele Kálvin János megjegyzéseivel.

Fordította Czeglédi S. Ára 50 fillér.

6. A párisi theol. fakultás hitcikkei Kálvi elleniratával.

Fordította Pongrácz József. Ára 50 fillér

Minden kötet külön kapható.

Az 1908. év elején e hat mű egy diszes kötetben is
meg fog jelenni. — A 25 ivnyi terjedelmű kötet ára
4 korona 50 fillér lesz.

Mind e művek megrendelhetők

a Magyar Kálvin-fordítók bizományosánál

Kis Tivadar könyvkereskedésében PÁPÁN
Alapított 1851-ben.

DÁVIDHÁZY KÁLMÁN

elsőrangú könyvkötészete és diszműves üzlete

DEBRECEN, Fűvészkert-utca 9.

Teljesen modern berendezésű üzlet. Megbízható s
kifogastalan munkát készít mindennemű könyvköté-
szeti, diszmeickekben és börmunkákban.

Ima-, Énekeskönyv s más *Egyházi műveket* töme-
ges mennyiségben, versenyképes kivitelben és *gyári áron*.

Anyakönyveket, tartós jókötésben

Szent Bibliát és emléklapokat

különleges diszkötésben jubil-
leumokra.

Aranykönyvek egyházak számára mely jótékony
adományok nyilvántartására is alkalmas.

Kéziratok befoglalására táblákat, melyek a szószéken
vagy temetéseknel előnyösen használhatók.

Iskolák számára térképek és táblázatok felhuzását
vászonra vagy papírra és ezeken kívül még számcs e
szakba vágó munkát.

Szükséglet esetén bármely cikkre nézve azonnal szolgálók, —
számítások a különleges munkákhoz, — mint *Disztáblák, Emlék-
lap és aranykönyveken, rajzokkal, kívánatra izletes
stylusban, levéltári okmánytartók.*

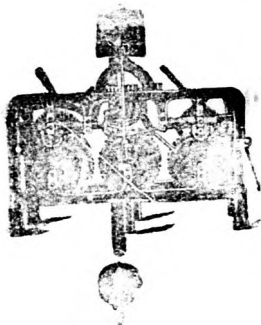
Löfkovits Arthur

— órás, ékszerész üzlete Debrecen, Piac-u. —

Egyházi készletek, keresztelő edények, urasztali poharak, tányérok, kannák alkalmi ajándékok nagy raktára.

A református egyházak szállítója.

Toronyórák

palota-, városházi-, gyári- és lak-tanya berendezését a legelőnyösebbben eszközli

Mayer Károly utóda
Müller János
első magyar óragyár

= gőzerő berendezéssel =
Budapest, VII., Csömöri-u.

50. saját házban.

Képes árjegyzékek és költségvetések bérmentve.

Lukács Vilmos és Testvére

Hatvan-utca 5

Tető fedési vállalat Eternit aszbeszt cément palával. Aszfalt lemezek egyszerű és kettős ragasztott fedés Facément tetők készítése. Mindennemű beton és cément munkák. Portland és román cément.

Telefon 308.

A magyar védőegyesület 340—42. számú védőtáblái.

Erős takarékos konyha
tűzhelyek edények

mosó facsaró és mángorló

gépek raktára.

Sesztina Lajos

vaskereskedésében

DEBRECEN, Piac-u. 23

Hajdumegyei Népbank

mint szövetkezet.

Ötödik évtársulatát 1908. január elsején nyitotta meg melybe tagok bármikor beléphetnek.

Az intézet tagjainak száma rövid négy évi fenállása alatt 4200-re emelkedett, a kik 16,000 törzsbetétre több mint 800,000 koronát fizettek be, mely összeg az évtársulat tartama alatt 2500,000 korona tőkének felel meg.

A vidéki tagok befizetését megkönnyítjük azáltal, hogy a pénz beküldésére postatakarékpénztári befizetési lapokat díjtalanul adunk.

A törzsbetétek eddig megállapíthatólag 6/-ot jövedelmeznek.

Kölcsönöket a hét bármelyik napján utólag fizetendő legolcsóbb kamat mellett folyósít.

Minden 10 korona kölcsön heti 50 fillérjével visszafizethető, melyben a kamat is befoglaltatik, tehát külön kamatot nem kell fizetni.

Kölcsönöket adunk: 1. A befizetett összeg $\frac{9}{10}$ ere. jéig kezesség nélkül. 2. Kezességi kölcsönöket egy vagy több elfogadható kezesség jótállása mellett, még azon esetben is, ha azok nem szövetkezeti tagok. 3. Jelzálog kölcsönöket ingatlanokra való bekebelezés mellett. 4. Zálog kölcsönöket biztosítékkal elfogadható értékekre.

Jelentkezések az ötödik évtársulatba való belépésre vagy kölcsön iránt, bármely nap délelőtt vagy délután az épület helyiségében Piac-utca 69. szám, az Ipar- és keresk. kamara épületében eszközölhetők.

Dr. Révi Nándor,
jogtanácsos.

Dr. Brukner Ernő,
elnök.

Ügyvezető választmány:

Dr. Ferenczy Gyula,
elnök.

Hegedüs Sándor.

Grósz Nagy Ferencz.

Most jelent meg.

Tanulmányok. Irta : Dr. Antal Géza. Ára
1 k. 60 f.

Tartalma :

A magyar protestáns egyház belföldi érintkezései.
Az amerikai kálvinizmus.

Az amerikai magyarság jövője nemzeti szem-
pontból.

Az amerikai magyar ref. egyházak.

**Az amerikai magyarság jövője nemzeti
szempontból.** Irta Dr. Antal Géza. Ára 50 f.

Magyar reform. egyházalkotmány. Irta :
Dr. Kun Béla. A vaskos 350 oldalból álló mű
Ára 7 k. —

Tartalma :

Történeti alapok.

A magyar reform. egyházalkotmány jogi kútfoi.

A magyar reform. egyház helyzete a magyar
államban.

A magyar reform. egyház viszonya más egyházak
irányában.

A magyar reform. egyház mostani alkotmánya.

Az egyházszervezet áttekintése.

A jogok alanyai az egyházban.

Az egyházi szemlék.

Az egyházi törvényhozás.

Az egyház kormányzata.

Az egyházi biráskodás.

Ezen művek kaphatók

HEGEDÜS és SÁNDOR

könyvkereskedésében **DEBRECENBEN,**
és minden könyvkereskedésben.

Mielőtt

személy-, jelző- vagy építési

K Ö L C S Ö N

íránt intézkednék

kérjen díjtalanul prospektust

Meller L. Egyed

BUDAPEST, IX., Lónyai-utca 8.

Telefon — Interurban 45—31.

H I R D E T É S E K

fölvételnek a kiadóhivatalban.

Debreceen, Nyomtató-u. 9. szám.

Első magyar — villamos erőre berendezett —
hangszergyár.

S T O W A S S E R J.

cs. és kir. udv. hangszergyáros

a m. kir. zeneakadémia, színházak, hadsereg, művészek stb. szállítója

Budapest, II., Lánchíd-utca 5.

Ajánlja saját gyárában készült, elismert legkiválóbb
minőségű vonós-, hurok-, fuvó- és ütőhangszereit.

Specialista : hurok-, vonós-, fuvó-
hangszerek készítésében és javításában.
— **Hangfokozó-gerenda!!** mely által
bármely hegedű, gordonka, melybe az
illesztetik, sokkal jobb, erősebb és lá-
gyabb hangot nyer. (Biztos siker.) **Ke-
zesség minden egyes hangszernél.** —
Hegedűbe hangfokozó-gerenda 4 frt.
Régi mesterhegedűk vétele és eladása.
Legnagyobb gyár és raktár. Saját
találmányu (Rákóczi) tárogató; általá-
nosan elismert legjobb, mely tökéletes
solo-hangszerré általam konstruáltattott.
Iskolával 35 frttól feljebb. — **Orgona-
harmoniumok.** A gyönyörű hang,
melyet a világhírű legjobb gyártmányu
amerikai rendszernek elmés szerkezete
elővarázsol, önmagának zeng dicséretet.

65 forinttól minden árban kapható.

**Az összes hangszerek javítása különleges szakszerű
pontossággal, jutányos árban; kezesség minden hang-
szernél. Arjegyzék minden egyes hangszerről külön,
kivánatra bérmentve küldetik. — Kivétel nagyban és
kicsinyben.**

Orgona - Harmoniumok

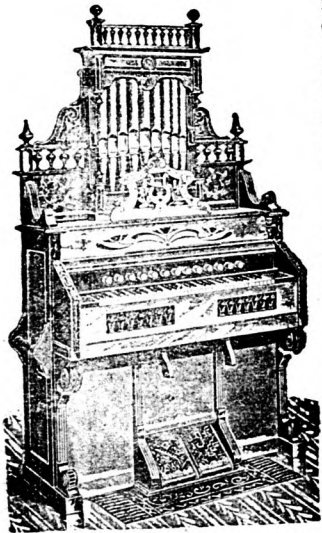
A gyönyörű hang, melyet a világhírű és elismert legjobb gyártmányú amerikai rendszernek elmés szerkezete elővarázsol, önmagának zeng dicséretet. 65 forinttól minden árban kapható.

Első magyar — villamos erőre berendezett — hangszergyár.

Stowasser J. cs. és kir. udvari hangszergyáros, a m. kir. zene-akadémia, színházak, művészek stb. szállítója

BUDAPEST, II., Lánchid-utca 5.

Továbbá ajánlja saját gyárában készült, elismert legkiválóbb minőségű összes huros-, vonós- és fuvó-hangszereit, szakértői és feltétlenül szolid árak mellett.

Hangfokozó-gerenda mely által bármely hegedű, gordonka beillesztése után sokkal jobb, erősebb és lágyabb hangot nyer. (Biztos siker.) Hegedűbe hangfokozó-gerenda 4 ft. Kezesség minden egyes hangszernél.

Legnagyobb gyár és raktár.

Saját találmányu (Rákóczi) Tárógató; általánosan elismert legjobb, mely tökéletes solo hangszerré általam konstruáltatott iskolával 35 forinttól feljebb.

Az összes hangszerek javítása különleges, szakzerű pontossággal, jutányos árban; kezesség minden egyes hangszernél. Arjegyzék minden egyes hangszerről külön, kívánatra bérmentve küldetik.

— Kivitel nagyban és kicsinyben.

Értesítés. Van szerencsém a t. közönség b. tudomására adni, hogy **Melocco Péter** budapesti betonáru gyáros debreceni fióktelepét saját számú lánkra átvetttem és azt **tetőfedési vállalatommal** egyesítve fogom tovább vezetni. A munkálatokat a legjobb munkaerőkkel és legjobb anyagokból készíttetem, miáltal t. rendelőim teljes megelégedését óhajtom elérni. Midőn tisztelettel kérem, hogy nagybecsű bizalmukkal **Lukács Vilmos** kitüntetni sziveskedjenek — maradtam kiváló tisztelettel Debrecen, Hatvan-utca 5. szám. Elvállalok = **beton-munkát** cement és gramindelemű burkolást, fayence-lap burkolást, műkö lépcsők és lábozatok készítését, esatornázásokat szab. karmantus betoncsövekkel, hidak és átvezetők építését stb.

Tetőfedési munkák szabadalmazott Eternit asbest cement palával.

Aszfalt lemezzeli egyszerű és kettős ragasztott fedés. Facement tetők készítése. Nedves falak elszigetelése.

Állandó raktár: Kötő minőségű Portland és román cementből, stuccatur és alabastrom gipszből, köfedél-lemezek elszigetelő lemezekből, tűzálló (chamotte)-tégla, Carbor lineum, fedéllackok stb.

Pályázat.

A hódmezővásárhelyi ref. egyház két kántor-organista állomására. Díjazás egyenlően 1200 k. s az egyházi összes stólák negyedrésze, ének-szós temetés 1 kor., imás, tanításos 2 k. háznál, templomban, bármelyik temetőbe vitelnél egyaránt, az új templomi kántornak lakás, melléképületek és kert, a várostól 3 öl kemény tűzifa, nád és széna váltásául 45 k, 15 fill. e városi járandóságot az újvárosi kántor is élvezi ha a város azt megajánlja neki, a kinek lakás vagy a helyett 360 kor. laktér jár az egyház tetszése szerint.

Kötelesség. a templom rendes, rendkívüli kántororganista szolgálatok teljesítése; temetéseken — az ingyeneseken is a kántori s organistai teendőknél sorszerint való végzése, mikor egyedül halottas könyvünkből szabad énekelni, ha meghivatik, köteles a népiskolai tanítást külön díj nélkül végezni, a magán éneklés — akár műének — akár zsoltár szerint — minden alakjában tiltva van s bármely alkalommal.

Pályázók csak ref. vallásuak kérvényeik mellé kántororganistaságra és énektanításra képesítő okleveleiket, egyéb tanulmányaikat, keresztlevelet, a nős esketési bizonyítványt, hadkötelezettségi, egészségi bizonyítványt csatolnak. Közülök az egyház tetszése szerint. némelyeket versenypróbára meghív s ezeknek II. o. jegyei ket megtéríti. Az állást f. évi nov. 1-én kell elfoglalni. Pályázati határidő szeptember 1. A pályázatok alulírottához küldendők.

Hódmezővásárhely, 1908. jun.

Papp Imre
ref. lelkész.

MÜHLE VILMOS

cs. és kir. udvari szállító

TEMESVÁR.

Mag-, Növény-, Rózsa- és Fa-Nagytenyészetek.

(Növelési terület 94hold.) Világkivite l

A legjobb magvak. A legnemesebb csemetefák. A legszebb diszfák,

— cserjék, rózsák, fenyők. —

Kerészeti kézikönyv díletánsoknak.

Dus főárjegyzék ingyen

Baktai EGRY FERENCZ

== harangöntő ==
Kis-Gejőcz, Ungmegye.

A milleniumi kiállításon kitüntetve.

Hódmezővásárhelyen 1904-ben
== arany oklevelet nyert. ==

Ajánlja
harangöntő
műhelyét.

mely a legrégebb és a legjobb hírnevű az országban Teljes szavatosság mellett, szállit

harangokat

hárminő súlyban, nemetszőket feltétlenül visszavesz, a költségeket visszatéríti Arjegyzéket bérmentesen küld.

Nagyon sok előismerő irat.

Novotny Antal

harangöntőde és
vasharanglábgyár

Temesvár - Gyárváros.

Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangesoportok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. Különösen ajánlja saját találmányu új modern atlyukasztott

harangjait

melyek felső részükön a hegedűéhez hasonló S alakú nyílásokkal vannak ellátva és azért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb hangok, mint régi modoruak. Ily szerkezetű 327 kgros harang hangban egyenlő 467 kgros régi modorú haranggal. Ajánl továbbá fogatható vertvas-koronákkal, régi harangok lyet nekel való újra szerelését és vertvas-harang állványokkal. Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgáltatnak. -- Az 1896 orsz. kiállításon milleniumi nagy eremmel kitüntetve.

A „Neumann M.” cég debreceni áruházáról.

NEUMANN M.

cs. és kir. udvari szállító

Debrecen. Fő-tér, a magy. kir. postával szemben.

Áruházában levő mindennemű öltönyök, színre, minőségre és olcsóságra nézve első helyen állanak.

Kizárólag csak a tulajdonát képező eredeti modelljeiszerint készült férfi- fiu- és gyermekruhák vannak raktáron.

Minden darab saját műhelyében, személyes felügyelete alatt készül.

Az ország minden nagyobb városaiban hatalmas fiók-telepek.

Alapított 1845-ben.

Mérték szerint külön osztály

ALAPÍTÁTOTT 1845-ben.